

Temps d'Escola · 10

PRIMAVERA 2021

Eina didàctica per a l'aula aragonesa de parla catalana

Edita:
Iniciativa Cultural de la Franja
Coordinació:
Pietro Cucalón Miñana
Pepa Nogués Furió
Disseny/impressió:
Terès & Antolín
Dip. Legal: TE-189-2016
tempsdescola@gmail.com

Amb la col·laboració del Seminari Autònom de professors i professores de llengua catalana i la Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó

Editorial

En xarxa amb Europa

El professorat de català d'Aragó participa en un seminari per impulsar projectes a través de la plataforma eTwinning que posa en contacte centres escolars de tota Europa i altres països convidats. El primer projecte eTwinning impulsat portarà per títol "Paraules Precioses" i consistirà en què cada centre educatiu treballarà sobre una paraula que els represente, en gravarà un vídeo i el penjarà en un mapa digital interactiu. En esta primera fase participaran centres d'Aragó, però en els propers mesos està previst que s'hi incorpore també alumnat de català d'altres comunitats autònomes i d'altres països com ara França o Itàlia. A més a més, durant el seminari es dissenyaran projectes més complets per portar-los a la pràctica el curs vinent.

Esta iniciativa busca connectar en xarxa l'alumnat de les escoles com una forma de posar en valor la llengua materna alhora que treballar continguts del currículum. Es pretén fomentar iniciatives anteriors de projectes intercentres i ampliar-les amb centres tant d'Aragó com de fora. En un moment en què l'ús de la llengua entre el jovent a Aragó disminueix, tal com ens mostren les enquestes o qualsevol persona pot observar directament al carrer, posar en contacte l'alumnat d'un poble amb la comunitat de parlants d'Aragó, Espanya i, fins i tot, d'altres països, pot ser un petit revulsiu, a més d'un element motivador per a l'aprenentatge. La crisi pel coronavirus ens ha fet explorar el treball des de plataformes digitals i ara podem aprofitar este aprenentatge per posar-nos en xarxa i arribar a Europa.

Projectes

Un nom, un poble, un món

Per celebrar el Dia de la Llengua Materna, 12 centres corresponents a 26 municipis hem treballat el nom del nostre poble, el gentilici i el malnom i hem gravat un vídeo per explicar-ho.

La nostra llengua prové del llatí i, per tant, la majoria dels noms dels nostres pobles provenen d'esta llengua, com Mont-roig, Pena-roja i Purroi que són tres maneres de dir muntanya roja.

Però, també en tenim originaris de les llengües d'altres cultures que han viscut en el nostre territori abans, com per exemple els d'origen ibero-basc, com Benavarrí o Queretes; o de l'àrab, com Calaceit (castell de Zeyd) o Beseit (casa de Zeyd).

Una altra cosa que identifica els pobles són els malnoms; aquelles expressions pels quals se'ls coneix a fora i que se'ls ha atribuït per adscripció popular, de vegades coneixent l'origen, com a Mont-roig que els diuen Sucarrats per haver-se cremat el seu poble diverses vegades a les guerres, i altres vegades sense saber-ne el motiu, com a Fórnols que són coneguts com a mussols.

Miniprojectes

Com es diu a cada lloc? Nosaltres/vosaltres

Els alumnes i mestres dels centres ens han enviat les diferents maneres de dir 'nosaltres' i 'vosaltres' a cadascuna de les seues localitats i també com ho diuen a casa seua.

A la comarca de la Ribagorça

Naltres / valtres o nantres / valtres a les Paüls.

Nantres / valtres a Tolba.

Natres / vatres a Benavarri i la Pobla de Roda.

Naltres / valtres a Estanya i Sopeira.

A la comarca del Baix Aragó-Casp

Nualtres / vualtres a Maella.

Nantres / valtres a Favara de M.

Nantros / valtros a Nonasp.

A la comarca del Matarranya

Natres / vatres a la Freixneda, Montroig de T., Torredarques, Valljunquera.

Natres / vatres o Natros / vatros a Arenys de Lledó, Beseit, Calaceit, Fondespatla, Massalió, Pena-roja, la Vall del Tormo i Vall-de-Roures.

Natros / vatros a la Portellada i Queretes.

A la comarca del Baix Aragó

Naltres / valtres o naltros / valtros a Aiguaviva de Bergantes.

Naltres / valtres o naltros / valtros a Bellmunt de Mesquí, la Canyada de Beric i la Ginebrosa.

Natros / vatros a la Torre de Vilella i la Codonyera.

A la comarca de la Llitera

Nantros / valtros a Peralta de la Sal.

A la comarca del Baix Cinca

Naltres i valtres a Mequinensa.

Nantros i valtrus a Saidí.

Nosatres / vosatros o nosatres / vasatros a Fraga.

Altres territoris

Natros / vatros a Lleida i Vinaròs.

Naltrus / valtrus a Eivissa.

Noltros / voltros a Palma.

Mosatros / vosatros a València.

Nusaltres / vusaltres a Perpinyà.

Experiències escolars

Un Nadal diferent

Tot i la situació de pandèmia sanitària, els centres escolars van fer tot el possible per reviuir les tradicions i celebrar la màgia del Nadal i la il·lusió per un Any Nou Millor!

Aquí tenim alguns exemples de com van fer cagar el Tronc de Nadal:

CEIP María Moliner (Fraga)

CEIP d'Areny

EOI Ignacio Luzán (Monzón)

IES Matarraña (Vall-de-roures)

Els centres es van decorar amb Arbres de Nadal plens de bons desitjos per l'Any Nou:

CRA Olea (Bordón, la Ginebrosa i Aiguaviva)

CRA La Llitera (Tamarit de Llitera)

CEIP San José de Calasanz (Fraga)

CEIP Virgen del Portal (Maella)

Tampoc van faltar les targetes de felicitació nadalenca en diferents formats:

CRA la Llitera (Tamarit de Llitera)

IES Matarraña (Vall-de-roures)

CRA Matarranya (Calaceit, la Vall del Tormo i Massalió)

Projectes educatius

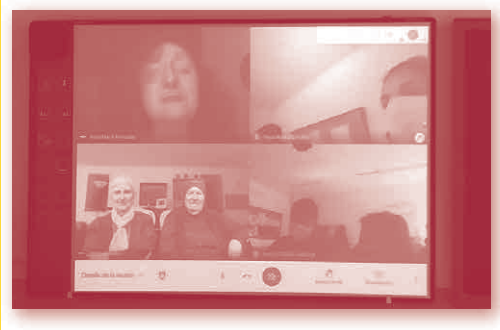
Taller de còmic

El 1r d'ESO de l'IES Bajo Cinca (Fraga) per treballar l'expressió escrita. Han hagut d'inventar-se una història, dividir-la en seqüències i practicar diferents tipus de bafarades.

Celebracions

Dia Internacional de la Llengua Materna

Amb motiu de la celebració del 21 de febrer Dia Internacional de les Llengües, la Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó ha recollit prop de 200 activitats en català i aragonès programades en 63 localitats en col·laboració amb 52 entitats del territori. Els centres educatius també hi han participat i aquí en teniu una mostra:

Jornades de Literatura "Els Clàssics"

L'alumnat de 4r d'ESO de l'IES Matarranya van treballar Jesús Moncada amb una conferència amb la germana i amistosats de l'escriptor.

Taller de Copla de jota aragonesa en català

De la mà de la cantant Laura Satué de Nonasp amb 1r d'ESO i mural de "Paraules de la Terra" amb 2n d'ESO a l'IES Baix Matarranya (Maella).

Teatre d'ombres Xineses

Al CEIP Virgen del Portal de Maella.

Dia Internacional de la Dona

Taller de dones heroïnes

Per conèixer les principals dones de la història i també les que formen part de la nostra vida diària. al CRA Olea (Aiguaviva, Bordón i la Ginebrosa).

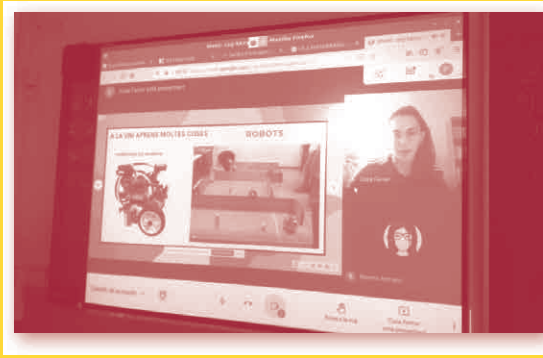
Presentació del Premi Guillem Nicolau

Per segon any consecutiu l'alumnat de 2n de Batxillerat de l'IES Matarranya celebra el dia de la Dona amb un taller literari amb la guanyadora d'este premi literari que enguany ha estat per a Merxe Llop i la seua obra *Silverti*.

Dia Internacional de la Dona (continuació)

Vídeoconferència amb l'enginyera electrònica Cora Ferrer de la Freixneda

Per commemorar el Dia de la Dona i la Xiqueta a la Ciència per l'alumnat de 3r i 4r d'ESO de l'IES Matarraña.

Dia Internacional de la Poesia

Taller de poesia sobre Desideri Lombarte

L'alumnat de 2n d'ESO va poder conèixer este poeta a través d'una vídeoconferència amb la seua dona Rosalia Gil i després van recitar els seus poemes preferits.

Literatures Ficcions

Per tercer any consecutiu hi ha representació dels centres escolars aragonesos a este concurs literari en català que organitza l'AMIC (Associació de Mitjans de la Informació i la Comunicació). Com a novetat s'hi incorpora l'IES Tamarit amb 47 participants que se sumen als 28 de l'IES Matarraña. Per primer cop hi haurà més d'un centre participant i s'atorgarà el Premi Territorial Aragó. Els desitgem molta sort a totes i tots!

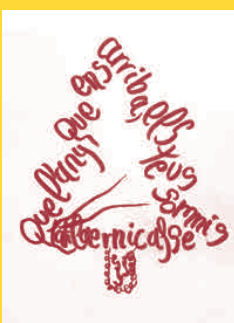
Us deixem un fragment de la novel·la Llac entre muntanyes de l'alumne Bruno Aguilar d'Altorricó de 2n de Batxillerat (IES La Llitera, Tamarit de Llitera). Si voleu seguir llegint-lo entreu a <https://www.ficcions.cat> i busqueu el grup BrONE

"Vam endinsar-nos al mar de manera lenta i assolegada. Vaig sentir com l'aigua m'arribava fins als pantalons a mesura que les llargues cames del cavall s'enfonsaven. Malgrat la molesta sensació que produeix tenir la roba mullada, tots els meus sentits estaven concentrats en aquell groc, verd i blau papagai. La meua vista no se separava de l'animal, tan

majestuosa posat sobre la balena, encara immòbil. Les meves orelles se centraven exclusivament en captar qualsevol so que aquesta au fes, ignorant al principi els renills del meu cavall. Per sort, em vaig adonar de seguida de lo sorollosos que eren els renills. Vaig baixar del cavall ipso facto, temorós que els sorolls espantessin al papagai."

Cal·ligrames

L'alumnat de 1r d'ESO de l'IES Bajo Cinca han treballat les nades i refranys nadalencs amb cal·ligrames. Els han quedat genial!

Centres aragonesos on s'ensenya català

Ribagorça Oriental

CPI de Benavarrí, CEIP d'Areny i CEIP de Montanui

GRAUS (Ribagorça)

IES Baltasar Gracián, a l'Aula de Benavarrí

CRA La Llitera

Albelda, Alcampell, Castellonroi, Estopanyà

CRA Altorricó (La Llitera)

El Torricó, Algaió, Vensilló

TAMARIT DE LLITERA (La Llitera)

CEIP San Miguel • IES La Llitera

SAIDÍ (Baix Cinca)

CEIP S. Juan Bautista • Aula de primer cicle d'ESO

CRA Ribera del Cinca

Torrent de Cinca, Vilella de Cinca, Miralsot

FRAGA (Baix Cinca)

CEIP Miguel Servet • CEIP San José de Calasanz • Colegio Santa Ana (concertat) • CEIP María Moliner • CEIP Litera (barri Litera) • IES Ramón J. Sender • IES Bajo Cinca

MEQUINENSA (Baix Cinca)

IES Joaquín Torres • CEIP Mª Quintana

FAIÓ (Baix Aragó-Casp)

CEIP Ntr.^a Sr.ª Del Pilar

CRA Dos Aguas (Baix Aragó-Casp)

Favara, Nonasp

MAELLA (Baix Aragó-Casp)

CEIP Virgen Del Portal IES Baix Matarranya

CRA Matarranya (Matarranya)

Calaceit, Massalió, la Vall del Tormo

CRA Algars (Matarranya)

Queretes, Lledó d'Algars, Arenys de Lledó, Beseit

CRA Alifara (Matarranya)

La Freixneda, la Portellada, Ràfels, Valljunquera.

VALL-DE-ROURES (Matarranya)

CEIP V. Ferrer Ramos • IES Matarraña

CRA Tastavins (Matarranya)

Pena-roja, Mont-roig, Fondespatla, la Sorollera

CRA Olea (Bajo Aragón/Maestrazgo)

Aiguaviva de Bergantes, la Ginebrosa, Bordón

EOI Ignacio Luzán

(Montsó, Cinca Medio)

Fraga (Baix Cinca): Extensió de l'EOI

Ignacio Luzán (Montsó)

EOI Fernando Lázaro Carreter Zaragoza II (Saragossa)

EOI Alcañiz (Alcanys, Bajo Aragón)